

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. R. Minnée
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Minnée,

datum 8 februari 2016
Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag nieuwe opleiding van Fontys Hogescholen ten behoeve van de hbo Ad Werktuigbouwkunde te Eindhoven.

onderwerp
advies nieuwe opleiding
hbo Ad
Werktuigbouwkunde
Fontys Hogescholen
Eindhoven

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
met vriendelijke groet,

ons kenmerk
2016/03

bijlage
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 19 januari 2016 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van Fontys Hogescholen om de hbo Ad Werktuigbouwkunde als bekostigd Ad programma te verzorgen te Eindhoven. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
8 februari 2016

onderwerp
Nieuwe opleiding
hbo Ad
Werktuigbouwkunde
deeltijd
Fontys Hogescholen
Eindhoven

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van Fontys Hogescholen om de hbo Ad Werktuigbouwkunde als bekostigd Ad programma te Eindhoven te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

ons kenmerk
2016/03

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil een nieuwe Ad Werktuigbouwkunde in Eindhoven realiseren. De Ad is verbonden aan de gelijknamige hbo bacheloropleiding Werktuigbouwkunde die aanvrager in Eindhoven aanbiedt. Het Ad programma omvat 120 ECTS, wordt in deeltijd aangeboden en wordt ingedeeld in het Croho onderdeel Techniek. De Ad is toegankelijk voor studenten met een mbo-4 of havo diploma, conform de toelatingsnormen voor technische hbo-opleidingen. De opleiding richt zich primair op de opscholing van werkenden in het technische bedrijfsleven. Het gaat dan om functies waarvoor een mbo'er onvoldoende competenties heeft, maar waarvoor een hbo bachelor overgekwalificeerd is, zoals leiding geven aan een productie-eenheid of het managen van projecten. Aanvrager geeft aan dat de student niet verplicht is te beschikken over een technische werkomgeving. Echter, indien de student niet in een technische omgeving werkzaam is, dient hij of zij voor de uitvoering van de projecten een door de opleiding goedgekeurde omgeving te vinden.

bijlage
beoordelingskader

Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

pagina 2 van 5 *Beoordeling criterium a Beleidsregel*

Aanvrager heeft aangegeven dat de Ad Werktuigbouwkunde is verbonden aan de bacheloropleiding Werktuigbouwkunde van Fontys Hogescholen. De Ad zal onder de naam Ad Werktuigbouwkunde in het domein Croho domein Techniek onder nummer 80019 worden geregistreerd.

Fontys geeft aan dat het voornemen niet nieuw is en verwijst hierbij naar twee identieke Ad programma's die al onder hetzelfde opleidingsnummer in het Croho zijn geregistreerd. Het betreft hier de Ad's Werktuigbouwkunde van Hogeschool Windesheim en Saxion Hogescholen. Aangezien de Ad Werktuigbouwkunde al bestaat, is de noodzaak voor dit programma in de zin van de Beleidsregel al aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de aanvraag beantwoordt aan een arbeidsmarktbehoefte en onderbouwt deze stelling met een groot aantal bronnen.

De algemene nationale arbeidsmarktonderzoeken schetsen een positief beeld van de arbeidsmarktperspectieven voor hbo'ers in de sector techniek. ROA, De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020, geeft aan dat de arbeidsmarktperspectieven voor mbo-4 in de sector techniek als redelijk te typeren zijn en voor hbo techniek als goed (ROA, p. 71). ROA verwacht dat er voor technische hbo'ers veel baanopeningen zullen ontstaan in de periode tot 2020. Doordat de verwachte instroom voor deze opleidingen ondanks de geraamde stijging relatief laag ligt, zullen afgestudeerden over het algemeen zonder veel moeite aan het werk komen (ROA, p. 69). Uit UWV, Arbeidsmarktbeschrijving technische en ICT beroepen van 10 september 2015, blijkt dat de arbeidsmarkt in de techniek de afgelopen jaren sterk gekrompen is als gevolg van de economische crisis. Sinds 2014 neemt het aantal uitzenduren weer toe en ook de vacaturemarkt voor technische beroepen vertoont een geleidelijk herstel (UWV, p. 1). Er zijn volgens UWV geen generieke tekorten in de techniek, maar in specifieke subsectoren zijn wel knelpunten zichtbaar. Het betreft met name de richtingen werktuigbouw/metaal, constructiestudies en elektrotechniek op alle niveaus (UWV, p. 3).

De omvang van de knelpunten in de sector Werktuigbouwkunde toont aanvrager aan door te verwijzen naar de Sectoranalyse hbo Techniek van Ecorys (in opdracht van het Ministerie van OCW) waarin het werkgelegenheidsperspectief voor hbo-opgeleide werktuigbouwkundigen als goed beoordeeld wordt (tabel 5.4 Arbeidsmarktprognose opleidingen tot 2016, p. 76). Hier blijkt dat er landelijk 14.500 baanopeningen Werktuigbouwkunde bestaan. De knelpunten in de personeelsvoorziening worden als 'groot' en het perspectief op de arbeidsmarkt als 'goed' gekenschetst. De sector blijkt sterk vergrijsd, waardoor de vervangingsvraag hoog is. Het aantal gediplomeerden in de in de werktuigbouwkunde is de laatste jaren afgenomen, wat ongunstig is voor de personeelsvoorziening. Aangezien het aantal studenten weer toeneemt is de verwachting dat het aantal personen dat de komende jaren vanuit het onderwijs beschikbaar komt voor de arbeidsmarkt zal groeien (Ecorys p. 11).

Daarnaast heeft aanvrager de Arbeidsmarktmonitor Noord-Brabant 2014, deels gebaseerd op gegevens uit ROA, geraadpleegd. Deze Arbeidsmarktmonitor voorspelt een banengroei van 1,1% in 2015 tot 1,5% in 2016/2019 voor de Metaalindustrie. Raadpleging van de vacaturesite www.nationalevacaturebank.nl

pagina 3 van 5 in december 2015 leverde 245 vacatures op voor hbo geschoolde werktuigbouwkundigen in een straal van 30 kilometer rondom Eindhoven.

De arbeidsmarktmonitor Metalelektro van ROA die aanvrager heeft aangeleverd heeft de commissie buiten beschouwing gelaten omdat de gegevens in dit rapport verouderd zijn (de onderzochte periode is 1996-2013).

Aanvrager stelt voorts dat de Ad Werktuigbouwkunde aansluit op het beleid van de Minister van OCW inzake Leven lang Leren omdat het een deeltijdopleiding betreft die specifiek gericht is op de opscholing van werkenden.

Tenslotte heeft aanvrager aangetoond dat de Ad Werktuigbouwkunde aansluit op de topsector High Tech Systems op grond van de uitwerking van dit topsectorenbeleid in de doelstellingen van Brainport 2020. Aanvrager heeft in dit verband adhesiebetuigingen overgelegd van werkveldpartijen die betrokken zijn bij de vormgeving van de Ad Werktuigbouwkunde, waaronder FME/HighTechNL, Metaalunie en Brainport Industries.

De commissie concludeert op grond van het bovenstaande dat aanvrager heeft aangetoond dat er een arbeidsmarktbehoefte bestaat aan afgestudeerden van de Ad Werktuigbouwkunde. De aanvraag voldoet aan criterium b in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister vier focusgebieden vastgelegd: Techniek, Zorg en Technologie, Creatieve Industrie en Logistiek. De Ad Werktuigbouwkunde sluit aan op het zwaartepunt Techniek. Dit heeft als gevolg dat wordt aangenomen dat de aanvraag voldoet aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de vraag kunnen voorzien.

Vanaf 19 januari 2016 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van Fontys Hogescholen om de hbo Ad Werktuigbouwkunde in Eindhoven aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van verwante bekostigde Ad programma's. Het betreft de Ad Werktuigbouwkunde van Windesheim en de Ad Werktuigbouwkunde van Saxion Hogescholen. Daarnaast wordt door de HAN de Ad Constructeur Werktuigbouwkunde aangeboden, terwijl door de Hs Rotterdam de Ad Engineering wordt aangeboden. Er zijn geen verwante onbekostigde Ad programma's. De instroom in de programma's van Windesheim en de Hs. Rotterdam is substantieel en stabiliseert op een hoger niveau. De programma's van Saxion kennen een lager instroomniveau. De Ad van Saxion kent als enig programma een dalende trend. De totale instroom in het aanbod aan Ad programma's Werktuigbouwkunde laat een sterk stijgende trend zien waarbij de instroom zich om de twee jaar op een hoger niveau stabiliseert.

pagina 4 van 5

Instelling	Opleiding	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	14/15
Hs.Windesheim	Ad Werktuigbouwkunde	0	0	11	10	22	20
Saxion Hogeschool	Ad Werktuigbouwkunde	0	0	7	1	4	1
Han	Ad Constr. Werktuigbouw	0	0	2	3	7	6
Hs. Rotterdam	Ad Engineering	0	0	32	38	92	77
EerstejaarsinstroomTotaal		0	0	52	52	125	104

Bron: Criho

Aanvrager verwacht op grond van gesprekken met werkgevers in de regio en de instroom in de deeltijdvariant van de bacheloropleiding Werktuigbouwkunde dat jaarlijks circa 40 studenten zullen instromen in de deeltijd Ad Werktuigbouwkunde. De commissie acht deze prognose enigszins optimistisch, maar sluit niet uit dat dergelijk aantallen op de langere termijn behaald kunnen worden.

Onder criterium b heeft aanvrager aangetoond dat er een duidelijke arbeidsmarktbehoefte aan werktuigbouwkundigen op Ad niveau bestaat. Alleen al in de regio Eindhoven waren er in december 2015 245 vacatures voor hbo-opgeleide Elektrotechnici. Als de instroom in het bestaande aanbod en de voorspelde instroom in de nieuwe Ad worden gerelateerd aan de arbeidsmarktbehoefte concludeert de commissie dat er vanuit de arbeidsmarkt bezien ruimte is voor deze nieuwe Ad.

Aanvrager heeft aangegeven dat de Ad Werktuigbouwkunde deel uitmaakt van de bestaande bacheloropleiding Werktuigbouwkunde die Fontys in Eindhoven aanbiedt. De bacheloropleiding beschikt over goede contacten met het werkveld en de toeleverende scholen. De inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur is daarmee aangetoond. Gezien de ruime spreiding van het verwante opleidingen aanbod (Arnhem, Enschede, Rotterdam, Zwolle) wordt aangenomen dat van de realisatie van dit Ad programma geen negatieve effect op het bestaande opleidingsaanbod zal uitgaan.

De commissie concludeert dat er ruimte is in het landelijk aanbod om de Ad Werktuigbouwkunde te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.